

مجالس رمضانی

۲

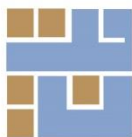
مجلس دوم

فضیلت روزہ داری

علامہ محمد بن صالح العثیمین رحمہ اللہ

ترجمہ: عادل حیدری

مرکز مطالعات متین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجلس دوم: فضیلت روزه‌داری

ستایش خداوندی را که لطیف، مهربان، بخشنده، غنی، توانا، بردبار، سخاوتمند و مهرورز است. اولی است که قبل از او چیزی نبوده و آخری است که بعد از او چیزی نیست، ظاهری که بالاتر از او چیزی نیست و باطنی که نزدیکتر از او چیزی نیست. علم او محیط است به آن چه بوده و هر آن چه خواهد بود. عزت می‌دهد و ذلیل می‌کند. فقیر می‌سازد و توانگر می‌کند. با حکمت خود هر کاری می‌کند و هر روز در کاری است. او زمین را با کوه‌هایی در اطراف آن استوار ساخت، و ابرهای سنگین را با آب‌هایی فرو فرستاد تا زمین را زنده کند، و حکم فنا را برای همه

ساکنان آن صادر کرد تا آنان که بدی کرده‌اند به سزای اعمال خود برسند و نیکوکاران را به پاداش نیکویی جزا دهد.

ستایش می‌کنم او را برای صفات کامل و زیبایی که دارد و شکر می‌گویم او را به خاطر نعمت‌هایی که به ما ارزانی داشته و با شکر نعمت‌ها افزون می‌شود، و گواهی می‌دهم که هیچ معبود به حقی جز الله نیست که پادشاه روز جزاست، و گواهی می‌دهم که محمد بنده و فرستادهٔ اوست که وی را برای هدایت انسان‌ها و جن‌ها فرستاده است. سلام و درود خداوند بر او و یاران و خاندان و پیروانش در هر دوران باد.

برادران و خواهران گرامی:

بدانید که روزه‌گرفتن از بهترین عبادت‌ها و از بزرگ‌ترین طاعات است که آثار بسیاری در بیان فضیلت آن آمده و اخبار زیادی در بزرگی آن نقل شده است.

از فضایل روزه این است که خداوند آن را برای همه امت‌ها فرض نموده است. خداوند می‌فرماید: **{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}** [البقرة: ۱۸۳] (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما واجب شده است همان گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند [نیز] واجب شده بود؛ باشد که پرهیزگار شوید). اگر روزه عبادتی بزرگ نبود و مخلوقات نیازی به عبادت خداوند با آن و کسب پاداشش نداشتند، خداوند آن را بر همه امت‌ها فرض نمی‌کرد. یکی از فضایل روزه ماه مبارک رمضان این است که سبب آمرزیده شدن گناهان و پاک شدن بدی‌ها است. در صحیحین از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: **«هر کسی رمضان را با ایمان و به‌خاطر پاداش آن روزه بگیرد گناهان گذشته او آمرزیده می‌شود»**^۱. یعنی ایمان داشتن به خدا و خشنودی از فرض شدن روزه و انتظار پاداش، نه اینکه از فرض شدن آن کراهت

۱- به روایت بخاری (۳۸) و مسلم (۷۵۹).

داشته باشد، یا در اجر و پاداش آن شک کند. و خداوند گناهان پیشین او را می‌آمرزد.

در صحیح مسلم از ابوهریره رضی الله عنه روایت که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «نمازهای پنجگانه، و جمعه تا جمعه، و رمضان تا رمضان پاک کننده گناهان بینشان هستند، اگر از گناهان کبیره خودداری شود»!

از فضائل روزه این است که ثواب آن مقید به عدد خاصی نیست، بلکه خداوند به روزه‌دار پاداش بی‌پایان می‌دهد. در صحیحین از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «همه اعمال فرزند آدم برای اوست مگر روزه، که همانا آن برای من است و من پاداشش را می‌دهم. و روزه سپر است؛ هر کدام از شما روزه‌دار بود کارهای زشت انجام ندهد و پرخاش نکند. اگر کسی به او دشنام داد یا با او گلاویز شد بگوید: من روزه‌دار هستم. و قسم به ذاتی

۱- به روایت مسلم (۲۳۳).

که جان محمد در دستان اوست بوی دهان روزه‌دار نزد خداوند از مشک خوش‌بوتر است، و برای روزه‌دار دو خشنودی است؛ یکی هنگامی که افطار می‌کند، و دومی هنگامی که خداوند را ملاقات می‌کند و برای روزه‌ای که گرفته خوشحال می‌شود»^۱.

و در روایت مسلم آمده است: «همه اعمال فرزند آدم برای آن‌ها ده تا هفتصد برابر پاداش داده می‌شود. خداوند می‌فرماید: مگر روزه، همانا آن برای من است و من پاداشش را می‌دهم، زیرا [بنده] شهوت و غذایش را برای من رها کرده است»^۲.

این حدیث بزرگ و مهم از چند جهت بر فضیلت روزه دلالت دارد:

جهت اول: خداوند از بین همه عبادات، روزه را برای خود اختصاص داده و این برای جایگاهی است که روزه نزد او دارد و محبتی که نسبت به آن دارد، و به خاطر آنکه اخلاص در آن آشکار است، زیرا روزه راز میان

۱- به روایت بخاری (۱۹۰۴) و مسلم (۱۱۵۱/۱۶۳).

۲- مسلم (۱۱۵۱/۱۶۳).

بنده و خداوند است و کسی جز خداوند از آن اطلاع نمی‌یابد، چرا که روزه‌دار وقتی که در خلوت خود و به دور از مردم باشد می‌تواند خوردنی‌هایی که خداوند با روزه برایش حرام نموده را میل کند، اما آن را نمی‌خورد؛ زیرا می‌داند که خدایی دارد که از خلوت او آگاه است و این کار را برایش حرام نموده، و آن را از ترس عقاب و مجازات خداوند و کسب پاداش او رها می‌کند. برای همین خداوند این اخلاص را ارج نهاده و روزه را از میان همه عبادات برای خود برگزیده است، و می‌فرماید: «شَهوت و غَذايش را بِخاطر من رها می‌کند» و فایده این ویژگی در روز قیامت نمایان می‌شود همانگونه که سفیان بن عیینه رحمه الله می‌گوید: «وقتی روز قیامت فرا می‌رسد خداوند بندگان را بازخواست می‌کند، اگر حق کسی را پایمال نموده، از کارهای نیک او می‌گیرد و به آنان می‌دهد تا اینکه هیچ عملی برایش نمی‌ماند جز

روزه، پس خداوند از نزد خود حقوقی که دیگران بر گردن او دارند را می‌دهد، و سپس با روزه او را وارد بهشت می‌کند.^۱

جهت دوم: خداوند در مورد روزه می‌فرماید: «و من پاداشش را می‌دهم»^۲. و پاداش را به ذات کریمش نسبت می‌دهد؛ زیرا کارهای نیک پاداش قابل شمارش دارند، و هر نیکی ده تا هفتصد برابر و بیشتر پاداش داده می‌شود، اما درباره روزه خداوند پاداش آن را به خود مرتبط ساخته بدون ذکر هیچ عددی.

خداوند سخاوتمندترین سخاوتمندان و بخشنده‌ترین بخشندگان است، و اندازه هر بخششی به اندازه کسی است که آن را می‌بخشد، پس پاداش روزه‌داران بزرگ و بدون حساب خواهد بود. و روزه صبر در برابر طاعت و عبادت، و صبر در برابر کارهای حرام، و صبر در برابر تقدیرات ناگواری مانند گرسنگی و تشنگی و ضعف جسمی است، و

۱- به روایت بیهقی (۲۷۴/۴).

۲- تخریج آن گذشت.

انواع سه گانه صبر در آن جمع شده از این روی روزه دار در جمله صابران قرار می گیرد، و خداوند می فرماید: **﴿إِنَّمَا يُؤَفِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾** [الزمر: ۱۰] قطعاً پاداش صابران، کامل و بی دریغ عطا خواهد شد.

جهت سوم: اینکه روزه سپر است: یعنی محافظی که روزه دار را از سخنان بیهوده و کارهای زشت و ناشایست حفظ می کند، به خاطر همین فرمود: **«هرگاه یکی از شما روزه بود کارهای زشت انجام ندهد و پر خاش نکند»**^۱ و سپری است برای او در برابر آتش دوزخ. امام احمد با سند حسن از جابر رضی الله عنه نقل کرده که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: **«روزه سپری است که بنده با آن از خود در برابر آتش دوزخ محافظت می کند»**^۲.

۱- تخریج آن گذشت.

۲- مسند امام احمد (۳/۳۴۱).

جهت چهارم: بوی دهان روزه‌دار نزد خداوند از بوی مشک خوش‌بوتر است زیرا در نتیجهٔ روزه است. برای همین نزد خداوند زیبا و محبوب است و این دلیلی بر بزرگی روزه نزد خداوند است آنطور که چیزی که نزد مردم بد و ناپسند است نزد خداوند محبوب می‌شود چون ناشی از طاعت و عبادت او به وسیلهٔ روزه است.

جهت پنجم: روزه‌دار دو شادی و خوشحالی دارد: یک خوشحالی هنگام افطاری کردن، و یک خوشحالی هنگام ملاقات با پروردگارش. اما خوشحالی هنگام افطاری به خاطر این است که خداوند به او توفیق داده عبادت روزه را انجام دهد که از بهترین کارهای نیک است؛ چه بسیار انسان‌هایی که از این عبادت محروم شده و روزه نگرفته‌اند، و خوشحال می‌شود که خداوند در این لحظهٔ افطاری خوردن و نوشیدن را برای او مباح نموده، و هم‌بستری که در زمان روزه برایش حرام بوده اینک برایش حلال شده است. اما خوشحالی‌اش هنگام ملاقات با خداوند برای این است که پاداش آن را نزد خداوند می‌یابد، درست زمانی که به شدت نیازمند آن پاداش است، تا جایی که گفته می‌شود:

«روزه‌داران کجا هستند؟ از دریان وارد بهشت شوند و هیچ کسی غیر از آنان از این در وارد بهشت نمی‌شود»!

همچنین در حدیث راهنمایی شده تا اگر کسی او را دشنام داد یا با او گلاویز شد با او مقابله به مثل نکند، تا دشنام‌ها و درگیری‌ها شدت نیابد، و با سکوت خود هم در مقابل او ضعیف به نظر نرسد، بلکه به او بگوید: «من روزه‌دار هستم»، که اشاره به این دارد که پاسخ ندادن او از روی عجز و ناتوانی نبوده بلکه برای احترام به روزه از انتقام‌جویی خودداری کرده است، و در این هنگام ناسزاگویی و درگیری خاتمه می‌یابد. خداوند می‌فرماید: **اُدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ (۳۴) وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا أَلَدُّ حَظٍّ عَظِيمٍ** [فصلت: ۳۴، ۳۵] ((هرگز) نیکی و بدی یکسان نیست. همواره به شیوه‌ای که بهتر است پاسخ بده که در آن صورت، [خواهی دید] همان کسی که بین تو و او دشمنی بود، همچون

۱- به روایت بخاری (۱۸۹۶) و مسلم (۱۱۵۲).

دوستی مهربان [و دلسوز] گشته است (۳۴) تنها شکیبایان و کسانی که بهره‌بزرگی [از ایمان و اخلاق] دارند، به چنین مقامی می‌رسند.

از فضیلت‌های روزه این است که در روز قیامت برای روزه‌دار شفاعت می‌کند. از عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «روزه و قرآن در روز قیامت برای بنده شفاعت می‌کنند. روزه می‌گوید: خدایا من جلو غذا خوردن و شهوت‌های او را گرفتم پس شفاعت من برای او را قبول کن، و قرآن می‌گوید: من خواب شب را از او گرفتم، شفاعت من در حق او را قبول کن. و خداوند شفاعت آن‌ها را قبول می‌کند». به روایت احمد^۱

برادران و خواهران من:

۱- به روایت طبرانی و حاکم، و حاکم گفته است که بر اساس شرط مسلم صحیح است، و منذری گفته است که به رجال آن در صحیح احتجاج شده است (مؤلف) و به روایت امام احمد (۱۷۴/۲) و حاکم (۵۵۴/۱). نگا: الترغیب والترهیب منذری (۱۴۵۵).

این فضیلت‌های روزه حاصل نمی‌شود مگر آنکه روزه‌دار آداب روزه را به‌جای آورد. بنابراین در درست روزه گرفتن و حفظ حدود آن کوشا باشید و برای کوتاهی‌های خود از درگاه خداوند آمرزش بطلبید.

خداوند! روزه ما را حفظ کن و آن را شفاعت کننده ما قرار بده و ما و پدران و مادران ما و همه مسلمانان را ببخش و بیامرز، و سلام و درود خداوند بر پیامبر ما محمد و بر یاران و خاندان او باد.

مرکز مطالعات متین

www.MatinStudies.com

t.me/MatinStudies

facebook.com/MatinStudies

Instagram.com/Matinstudies

X.com/Matinstudies